

EDINOST

Glasiilo Slovenskega političnega društva za Primorsko

SV. edinstvo je moč.

«EDINOST» izhaja 2 krat na teden vsako sredo in soboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gld., za polu leta 3 gld., za četrt leta 1 gld. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri upravnistvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnine, reklamacije in inserate prejema Upravištvu, via Torrente, «Nova tiskarna».

Val dopis se pošilja Uredništvu «via Torrente» «Nuova Tipografia»; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Izseki (razne vrste naznačila in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglaših z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Vabilo na naročbo.

S 1. oktobrom se začne novo četrtletje in torej nova doba za naročbo našega lista. Prosimo torej naše prijatelje, da nam pridobé zopet kaj novih naročnikov, ob enem pa tudi polagamo na srce vsem tistim naročnikom, ki še dosedaj niso plačali naročnine do konca tega leta, naj nam prav gotovo v kratkem pošljejo denar.

Prvi pogoj za dobri uspeh je točnost, in kakor vsak naročnik želi točno prejemati list, prav tako je treba, da tudi naše upravnistvo o pravem času dobi potrebna denarna sredstva, da more brez posebnih skrbi nadeljevati trudapolno delo.

Upravištvu «Edinosti».

Nabergoj-Baz zoni.

Pisali smo večkrat zaporedoma, kako so začeli Iredenti in takozvani patrijotje rogoviliti proti nam Slovencem, in kako se zadnji skoraj prav nič, ako ne po farizejstvu, ne razločujejo od prvih. Denes nam je še omeniti, da ta agitacija z vsakim dnevom nesramnejša postaja, kakor da bi šlo za to, da se proskribira in izžene iz Trsta vsak Slovan, kateri ni še zatajil svoje slovanske narodnosti.

Agitacijo, katero so začeli Iredentari, prevzeli so zdaj takozvani avstrijski patrijotje, in tržaški župan je uže postal javni izvrševatelj naklepov, katere so se vzmislila najostudnejša glasila Iredente. «Assoziacione politica» sklepa, da vlada mora pustiti, da mestno starešinstvo osnuje šole, v katerih se ima podučevati nauk, da je Trst italijanska zemlja; isto društvo sprejema resolucije, po ka-

terih pripoznava, da ni še ugoden čas za združenje Trsta, Istre in Goriškega, a da je treba vsaj s tem začeti, da se vse tri dežele spoje skupaj za zdaj v enem samem političnem društvu, iz katerega začnejo skupni boj proti Slovanom.

Enak sklep so storili tudi Iredentari, in je torej povsem dokazano, da takozvani patrijotje v sovraštvo do sodeželanov Slovencev celo prekosé Iredentarije.

Iredentarski listi proté duhovščini, ker si upa še pridigovati po slovensko pri Sv. Justu, kar je duhovščina od nekdaj delala, in do česar imajo slovenski kristjani v Trstu prebivajoči od nekdaj staro, nespodbijano pravico, katero jim tu in tam duhovščina celó pridržuje v škodo cerkvi. V svojej publeji zagrizlosti pišejo celó, da Bog ne zna samo slovenski, a pri tistej priliki, le dve vrste niže, terjajo od duhovščine, da ona pripoznava, da Bog ne umeje družega, nego italijansko, kajti drugače ne bi mogli terjati, da se pridiga v tržaških cerkvah izključljivo le italijansko, ko vendar vsak otrok ve, da od vseh cerkve v Trstu obiskajočih kristjanov je skoraj 3/4 Slovencev.

Slovenec v Trstu ne sme niti svoje zvestobe do cesarja in do države pokazati, kajti s tem draži tiste, ki za oboje to ne marajo, in neka vrsta tržaških patrijotov neče, da bi se dražili sveti čuti, za katere je šel v smrt novi svetnik Iredente. Pripravljani so bili nekda uže nekateri taki čudni patrijotje, da bodo vlado in župana v javnej seji mestnega zbora interpelovali, zakaj se še slovensko pridiga v Tržaških cerkvah in zakaj se dopušča Slovencem, da

napravljajo avstrijski čut budoče slovesnosti. — Ali čujte in strmitel! Znani list »L'Alabarda« pripoveduje svojim vernim neodrešenim, da se to vse ni zgodilo, ker je škof prišel prosit na kolenih mestnega župana odpuščanja, pri kateri priliki mu je nekda zagotovil, da se ne bo več pri Sv. Justu pridigovalo po slovensko. In vse to sme list pisati in ljudstvo mora verjeti, ker se temu ne oporeka. — Torej škof je odvisen od tržaškega župana, in mej tem ko najmočnejši cesar sveta ni mogel ukrotiti in podvreči svojej volji nemških škofov, dosegel je tržaški podestà to se škofom Tržaškim.

Za Boga, kde smo, da smejo lahonski listi tako pisati! Ali je res Trst država v državi, italijanska enklava na avstrijskej zemlji! — Ali imamo res v Trstu ne le en mestni jezik, temuč tudi le eno mestno vero; pravo pravcato »Triester Staatskirche«. In vendar bi skoraj moral človek misliti, da je temu tako, ako si predoči zadnje dogodke v Trstu, posebno pa zadnji prizor v mestnem zboru. V zadnjem seji mestnega zbora tržaškega se je mestni župan najprej zahvalil zboru za dokaze velikih simpatij mej njegovo boleznijo, potem so mestni očetje še enkrat ponavljali navadne komplimente; a gospoda župana živce so ti komplimente tako pretesli, da mu je interpelacija g. Nabergoja, katera je na gorko došla, kar razburila krv in da je zgubil v takih slučajih tako potrebno mirnost in duševno ravnotežje.

Nabergoj se je namreč v svojej interpelaciji pritoževal zoper to, da je magistrat izdal nek poduk za ljudstvo, kako se je vesti v slučaju, ako

bi v Trst zalezla kolera, le v italijanskem jeziku, mej tem ko je vendar znano, da je v Trstu in okolici na tisoče in tisoče prebivalcev, kateri ne umejo tega poduka, in katerim bi se bil moral dati v roke ta poduk v materinem slovenskem jeziku, ako se je sploh hotel doseči namen, kajti kolera ne pozna narodnosti in ni verjetno, da bi segla v slučaju, ko bi obiskala tudi Trst, le po Italijanih. — Gospod župan je na to odgovoril ves razdražen s povzdignenim glasom, da je v Trstu le italijanski jezik mestni in uradni jezik in da to, ako Bog dade, tudi v prihodnje ostane. Na ta odgovor je začela galerija, katero so napolnili, kakor navadno, kadar slutijo kaj novega, skoraj sami prepelčarji, močno ploskati in gospod župan je s hvaležnim srcem sprejel tudi to ovacijo, toliko da se ni začel priklanjati tržaškemu mobu. — Ali ta pot se je prvi tržaški meščan zeló opekel, kajti vsak pametni, nepristranski človek obsoja tako ravnanje, in daje prav Nabergoju. — Oba nemška lista »Triester Zeitung«, »Triester Tagblatt«, in »L'Imparziale« in »Adria« so ravnanje župana ostro obsodili, in mu očitali, da je osmešil avtoriteto župana ter da na tem potu res še do tega pride, da bode Trst na glasu Abderitov, kajti Nabergoj ni interpeloval iz izključivo narodnostnega, ampak več iz humanitarnega in praktičnega stališča, in vsak mora priznati, da je bilo treba, da poduk o kolери umé vsi ljudje v Trstu in okolici.

Mestni zbor pa sam priznava, da so v okolici Slovenci, saj je, ne ljubo sicer, a vendar primoran vzdrževati jim slovenske šole.

Ako je imel poduk res namen,

PODLISTEK.

Italijanska Slavija.

(Dulje.)

Pisatelj preide potem k političnej zgodovini beneških Slovencev in pred vsem dokazuje, da je bila italijanska Slavija uže v prazgodovinskih časih obljudena, a na to precej prša: »O! kod in kedaj pa so Slovani prišli v ta kraje?« V odgovor citira znanega pisatelja Friulske zgodovine Antoninija, ki piše o tej stvari, da so Vindi, iz katerih so se izcimili ščasoma Slovenci, najprej poplavalili sredozemski Noricum in da so tam leta 545 po Krist. požigali cerkve ter se po sledu Alboina in njegovih Longobardov nekoliko let potem naselili ob Muri, Savi in Dravi, zaseli Kranjsko, (l. 548) potem Koroško in se spustili tudi v julijsko dolino, od koder so jih Bavarci zopet nazaj potisnoli ter jim zaježili pot, da iz Norika ne poplavijo tudi Reoije (l. 585).

Akoproem pa se tudi pisatelj vjema z Antoninom in mnogimi drugimi zgodopisci, da so beneški Slovenci prišli skoz Koroško v julijsko dolino, pri vsem tem čitateljem predstavlja tudi drugo menenja. Uže omenjeni Guerra je priobčil staro poročilo Starega mesta ali Čedadà, v katerem stoji mej drugim: »V hribovju na severnej in vzhodnej strani Čedadà prebivajo Slovani (Schiavi), tako jih imenuje tudi

Pavel dijakon po Slovanih ali Ilircih iz Dalmacije.« Pisatelj meni, da je Pavel dijakon, ki je živel ob času dohoda Slovanov v julijske nižave in je bil rodoma Čedadec, zadostna avtoriteta; ali on ni našel v Pavel dijakonovih spisih omenjene trditve o Slovanih; pač pa bi za to trditev govorilo pismo papeža Gregorija na istrski klerus, v katerem stoji: »Affligor in his, quoniam in vobis patior; conturbor, quia per Istriæ aditum jam in Italiam intrare coeperunt.« (Žalost me tare in z vami trpim, presunjen sem, ker uže začenjajo skoz Istro v Italijo prodirati) in pa ustmeno poročilo, katero se je še ohranilo mej slovenskim ljudstvom, in celo na avstrijskij strani, da so beneški Slovani prišli iz Dalmacije ali pa iz Bosne in Hrvatske, a ne iz Koroškega.

V dokaz tega našteva nekatere besede, katere izgovarjajo beneški Slovenci prav tako, kakor Hrvatje, na priliko »mleko«, »lepo«, »liuba«, »rieka«, mej tem ko Slovenci izgovarjajo trdeje, namreč »mleko«, »lepo« itd. Tudi imajo beneški Slovenci hrvatski č, katerega pa Slovenci v obče nemajo; nadalje izgovarjajo beneški Slovenci »Petara«, »Ivanaca«, »Lurmaca«, mej tem pa Slovenci izgovarjajo vsa ta imena na »er« in »ec«.

Konečno pravi, da so se nekateri beneški Slovenci, ki so bili zadnja leta po kupčiji v Bosni, močno čudili, da so tam našli prav taka vaška imena, kakor doma, na priliko: Čublić, Kostajnica, Gabrovica i t. d. Kar se tiče tega menenja, da so bili Hrvatje pradedje sedanjih beneških

Slovencev, močno je dvomiti, ali to je pa mogoče, da so v enej dobi došli tija Hrvatje, v drugej Slovenci in se tam zmešali; saj tudi v Primorskih krajih je bilo tako, in na Krasu ljudstvo tu in tam še izgovarja hrvatski »č«, in celo v Tržaškej okolici imamo mnogo hrvatskih imen, ali kar se tiče vaških imen, nahajamo tudi na Kranjskem in po vsej Sloveniji vse polno enakih vaških imen, kakov v Bosni.

Pisatelj je tudi menenja, da so Slovenci in Hrvatje prišli v julijske nižave, prvi najbrže iz Koroškega skoz osko dolino, po kateri drži cesta na Pulfer in se naselili v dolini St. Peterskej, a Hrvatje iz Dalmacije in Bosne pa po kakej drugej poti in se naselili v drugej dolini, takomenovanej dolini sv. Leonarda, in pa po hribov občin Prepot. On trdi v dokaz tega, da se prav lahko zapazi neka etnografska razlika mej prebivalci doline sv. Petra in pa prebivalci doline sv. Leonarda, in da obstoji celo neka antipatija ali mržnja mej prebivalci ene in druge doline, kar se je prav jasno razodevalo iz tega, da so prvi imenovali druge zaničevalno »Zabbarje«, drugi pa prve »Lesnikarje«.

Za temi hipotezami navaja iz spisov edinega zgodopisca Longobardov, Pavla dijakona one oddelke, ki se nanašajo na prihod Slovanov v ital. planjave. — Po Pavlu dijakonu je Varnefrid imel pravice do Friulskega, ali ker se je bal kralja Grimalda, bžal je mej Slovane na Koroško, a povrnil se je na čelu mnogih Slovanov v Furlansko ali Friulsko, da si z močjo pridobi vojvodino, pa bil pri gradu

Nimis, ki je bil blizu Čedadà, pobit in je sam tudi zgubil življenje (leta 666). (Vse kaže, da so Koroški Slovenci prišli v tej bitki le na pomoč drugim Slovencem, ki so uže dolgo poprej stanovali na Furlanskem).

Pavel dijakon pripoveduje, da je potem postal nek Vettari, rojen iz Vicence, vojvoda furlanski in da so se Slovani proti njemu uprli ter se utaborili v kraju, ki se je zovel Broxa (Brischis, Bristje). — A Vettari, ki je bil odsoten v Vicenci, prišel je nenadoma v Furlanijo ter šel na Slovane z 25 vitezi. Ko so Slovani videli to malo krdo, nekda so zaničljivo vskliknoli: »Evo patrijarha, kateri ide se svojimi duhovniki proti nam.« — Ali ko pride Vettari se svojim krdelom nekaj bliže, vzame čelad raz glave in Slovani spoznavši ga, tako se prestrašijo, da se spuste v beg, vitezi pa za njimi in pokončali so skoraj večino slovenskih upornikov, katerih je bilo okolo 5000. (Leto 670).

Ta prepovedka je tako neverjetna, da more človek uže iz nje soditi, da je Pavel dijakon dogodke še boljše pretiral, nego Marka Pohlina; ali znano je, da so tudi pisatelji, ki so prepisavali spise tega zgodovinarja, strašno nevestno prepisavali, kajti ko bi 5000 Slovanov kar poklekno pred 25 vitezi, in bi jim ti kar glave s koso kosili, kakor se kosi seno, ne bi bilo mogoče, da bi bili to delo tako hitro opravili, kakor to popisuje Pavel dijakon, ali njega prepisatelji. — Ali da se je okolo mosta Sv. Kvirina bila huda bitka, to dokazujejo mnoge tam najdene človeške kosti in zraven njih mnogo orožja. Tudi se je

da se vse ljudstvo, katero bi mogla doseči kolera, poduči, kako ima ravnanje v slučaju nesreče, torej je prvi pogoj poduka, da mora biti razumljiv vsem ljudskim krogom, a da se glavna svrha podredi upravnemu abderitskega bojazni pred slovenskim jezikom, to ni niti več zlobno, ampak smešno, in »Tagblatt« v tem obziru prav dobro omenja, da od vzvišenega do smešnega je le majhen korak in tega je župan Bazzoni ta pot uže prestopil, kajti žalostno je, da tržaški župan odgovarja ad captandam benevolentiam tržaških prepilčarjev in plačanih klakerjev na galeriji.

Prav dobro je dal pod nos županu nek Italijan, ki ne umeje ni besedice slovensko, v listu »Adria«, on pripoveduje, da je nekaj izborni govornik vprašal svojega soseda v parlamentu, ko je slišal, da galerija tako zelo aplaudira: »Gotovo sem rekel kako prav debelo neumnost«, in tako prašanje bi si bil mogel staviti tudi župan Bazzoni v zadnji seji, ko je slišal burno priznavanje na svoj odgovor Nabergoju. — Iz tega je razvidno, da je Nabergo se svojo interpelacijo župana Bazzoni-a prav dobro speljal na led.

Ali vse to ni le smešno, temuč tudi jako žalostno in kaže, kako smo mi prav imeli, ko smo nedavno izrekli, da tržaški župan postane k malu izvrševalec naklepov iredentovskih agitatorjev najnižje vrste in da bode uže k malu potrebno, da vlada poseže s krepko roko v to zmes, da Trst ne postane torišče najnižjih strasti in nizke spekulacije z javnim menenjem.

Tu ne velja več božkanje in podpiranje onih dvomljivih patrijotov, na katerih požrtovalnost sploh ne more računati Avstrijca, tu je treba, da vlada varuje pravice zatiranih in teroriziranih zvestih podanikov, in ako se godi na Českem, da se kakor v Liberlah varujejo Čehi pred terorizmom Velikonemcev, še poprej bi se morali varovati tukaj Slovenci pred terorizmom svojati, ki dela proti državi in razteza svoje mreže celó v mestno administracijo in v cerkve.

Vreča je polna, odvezati se mora vsak čas, in kolikor prej se to zgodi, toliko boljše bode za vitalne interese mesta Trsta samega in vse države.

Okoličanke.

Iz napisa soditi. mislil bodeš, blagi čitatelj in vzlasti vnani, kaj na okoličansko prelepo nošo. Kakor sam lahko zapaziš, ta se je vzlasti pri možkih zelo

nekda nahajala v čedadskem predmestju Brossana neka plošča, katere napis je slavil zmagovito Vettarja nad sovražniki (Slovani).

Vojvoda Ferdulf, rodoma Ligurec, kateri se je ponašal s tem, da je premagalec Slovanov, poskupil je iz čestilakomnega namene neke Slovana, da pošlje več krdele svojih oborožencev na Furlansko, kar se je tudi zgodilo. Ali Slovani so odnesli velik plen in vzeli pastirjem, ki so pasli na mejah, skoraj vso živino. — Ferdulf pošlje za njimi rektorja, (okrajnega načelnika) ali »Sculdais-a«, kakor so ga zvali Longobardi, ali on jih ni dohitel in vrnil se, da nič ni opravil. — Zarad tega je Ferdulf rektorja močno karal in mu mej drugim rekel: »Kaj ti si junak, ti, ki se zoveš Argait, katero ime se izvaja iz Argal (beseda ki je v Longobardskem jeziku pomenjala to, kar pomenja v hebrejščini »raka«). Na to mu je Argait odgovoril: »Bog daj, da ne jaz, ne ti ne umerjava, predno drugi spoznajo, kedo od naju dveh je bolj vreden imena »Argal«! Kmaló potem se približa večja vojska Slovanov, katero je tajno poklical Ferdulf. Slovani so se vtaborili na nekem visokem hribu; Ferdulf gre proti njim, a naskočiti jih ni mogel zaradi strmin; zdaj se je maščeval Argait; on prvi se svojim konjem po skalah kviško, za njim nekateri vojaki; ko to vidi Ferdulf, spusti se tudi on, ker

zvrгла, le ženske so jo še ohranile, če tudi tu pa tam nekaj spremenjeno. Glede možkih imamo iskati uzroka ozvrženju lepe njih noše v prvi vrsti v zaničevanju in zasmehovanju od strani tržaških oseb, s katerimi so mnogi okoličani v dotiki. Ubogi od doma, brez posestva ali imajoč ga prav malo, morajo si okoličani priskrbeti drugje za vsakdanji kruh; in ker nimajo drugod prilike, morajo hoditi v Trst v kakoršno si bodi delo. Tako so nekaj naši okoličani sluli za prav dobre zidarje; radi česa se jih je premnogo poprijelo tega rokodelstva. Toda v Trstu imajo prost vhod tudi tujci in vzlasti Italijani so se v velikem številu tu sem naselili; ker so i ti na dobrem glasu kakor dobri zidarji, spodjeli so okoličanom mnogo dela, da ga tem pomanjkuje. Ko so po mestu jeli tlak staviti, bili so v tem delu prvi okoličani, stavili tlak in, toliko za tega kakor za zgradbe hiš, preskrbovali potrebne materiale: kamenja. Tudi v zadnjem delu, namreč v lomljenju kamena so služili mnogo.

Toda ne le teh rokodelstev, temuč tudi drugih so se okoličani vzlasti v zadnjih letih poprijeli. Še precejšno število je sodarjev, mizarjev, tu pa tam kak »šostar« — bielek za domače potrebe itd. Izključljivo s kmetovanjem se jih peča premalo. Mnogo več bi se jih lahko; temu je pa uzrok, kakor smo uže v članku »Okoličanske razmere« povedali, zgolj deljenje zemljišč. Iz tega se vidi, da bi mogel okoličan glede blagostanja biti na višji stopinji nego je, kajti, čeprav mu polje malo donaja, nadomešča to v boljše meri njegova delavnost drugje. Zasluska okoličanu do zdaj ni manjkalo v Trstu ali pri zgradbi kake železnice ali ceste. Če torej dober teden zasluži, lahko z njim preživi sebe in svojo družino; blagostanje tu v okolici bi moglo doma biti.

N. pr.: Ako ima okoličan bomo hišico, tako vsaj, da mu ni treba najemnine (fita) plačevati, ako on neprenehoma v Trstu ali kakem drugem kraju dela in zasluži, recimo 10 f. na teden, te bi mogel vse ali vsaj 4, za družino dati. Pod tem se razumeva; naj bi jej preskrbel, kar potrebuje namreč: živež, obleko itd.; drugo mu zadoščuje za kak »kvartir« ali za tobak, če ima to slabo navado. Pravijo pa, da hudič v sili celó muhe je — to hoče reči, da človek, ako mu denarja nedostaja, more izhajati s tem kar ima. Ako vsak dan ni za vino, treba, da se z našim rekom izrazimo, da »trebuh stiskav«. Ako tedaj družini gospodar vsak teden 8 f. da, ona s temi lahko izhaja. Res, bode mi kdo očitati, da bi on prav zadovoljen bil z 10 f. na teden ali, da jih sam ne zasluži nad šest. Prejšnji je uže na bolje navajen, on pa naj bi bil zadovoljen s tem, kar ima ter gledal, da s temi izhaja, kar bi mu zadoščevalo, ako se pomisli na majhno ceno, po kateri se sedaj moka in drugo blago v Trstu prodaja. Ne veste li, da je uže mnogo let, odkar ni bil v Trstu živež tako po ceni kakor zdaj? Kaj smo mogli pa pred nekaj leti reči, ko se je funt kruha po 16 in 18 kr. plačeval; zdaj ga pa po 12 in 14 soldov kilo kupujemo.

Ali kam smo zabredli. Hoteli smo govoriti v okoličankah in prišli smo na kruh! Kar ni vse eno. Ali i to more znati, kdor hoče malo proučiti naše okoličanke; prav radi tega smo to omenili. Naveli smo lep zaslužek, kojega se okoličani lahko udeležijo, sedaj imamo še navesti delo, s katerim se okoličanke bave. — No, slišim uže Kranjico, ki je kuhinje navajena, gotovo s kuharico, kakor bi se morale vse ženske. — Zanikati povsem tega odgovora ne moremo, ker tudi možki

ga je bilo sram, za Argaitom; Slovani pa so na to Furlansko vojsko valili velikanske stene, tako, da so uže mnogo te vojske pobili še predno je prišla na vrh; kolikor pa jo je dospelo na hrib, to pa so tam z orožjem pokončali. — Poginolo je v tej bitki vse furlansko plemstvo, vojvoda Ferdulf sam in sculdais Argait (L. 695 ali 705). Za Ferdulfom je nastopil Korvul v vojskovodstvu furlanskem, ali tega je longobardski kralj odstranil, dal oslepiti, ker ga je razžalil. Nastopnik tega nesrečnega vojvode, Pemon, je zopet vredil furlansko vojskovodstvo in si odgojil dosti mladih, hrabrih vitezov iz sinov tistih, ki so padli pod Ferdulfom proti Slovanom. — Ko je torej zvedel, da se močna slovanska vojska zopet pomika na Furlansko, šel je proti njej se svojimi vitezi in jo pri Lauriani (boljše Lavrinu poleg Čedadu) popolnoma pobil. Akoprem pa je Pemon pokončil mnogo Slovanov in jih zapodil v beg, pogajal se je z njimi iz bojazni pred nadaljnjimi navali in se tudi pogodil (l. 718). Ali sin Pemon, Ratchi, je šel z večjo vojsko na Slovanse živeče na Kranjskem, tam jih z veliko silo napal ter pokončil mnogo ljudi in sel. Sam Ratchi pa da je bil v nevarnosti, da ga Slovani ubijejo, ker so ga nenadoma zasačili, pa da se jim je ubrali z veliko hrabrostjo, (l. 739). Pavel dijakon s tem končuje svoje popisovanje

se te v sili poslužujejo. — ali vendar trdimo, da se s to pečajo le premalo. In kaj je temu uzrok? Slabe razmere okoličanov.

Rekli smo, kako lahko bi možki s pomočjo majhnega zemljišča sami preživel svojo družino ali, žali bog, to se povsod ne godi. Glava družini exceptis excipendis je v okolici premnogokrat žena in ne mož! To vsaj v spodnji. Drugim razmer naših okoličanov nevedim ljudem se bode to čudno videlo, kako more mati z svojimi slabimi močmi vse družino vzdrževati. To je v mnogih družinah v okolici istina. Mati, katera bi imela doma za kuhinjo, čiščenje in šivanje otrok in soproga, za snago hiše skrbeti, mora večkrat pri-skrbeti jej prepotrebne hrane. Naloga hišnih gospodinj je, doma za hišo in premoženje skrbeti in gospodiniti s tem, kar jej mož daje.

Tu v okolici se pa ženske v prvi vrsti ukvarjajo s perilom, v primeri se zaslužkom premočnem delom. Čuditi se jim moramo, kako potrpo prenašajo velike cule perila po mestu in v hrib. In vendar so zmirom tako vesele. Ob potokih pojo in se smejejo od zore do mraka ter veselo perejo, ponoči pa »žehtajo«. In pri vsem tem delu skrbno opravljajo hišna dela, da se čemerikavi mož na večer, ko domov pride, nad njimi ne jezi. Premnogokrat je tega primorana, v drugem slučaju pa jo žene do tega želja do zaslužka in povziranja hišne blaginje. Premnogo je okoličank, ki se s perilom bavijo zgolj iz teh razlogov, druge, in vzlasti mlajše, da si morejo s tem zaslužkom dostojnejše in lepše obleke nakupiti, kajti čedno oblečenim hoditi jim je prva skrb. Kaj lepo jih je gledati v nedeljah in praznikih, vzlasti večjih, kako okusno so napravljene; le pečo so preveč opustile: tu pa tam je še videti kako starejšo mamko »gor pokrito«, mlajše se s pečo le v kakih slovestnostih, večjih praznikih ali pri ženitovanju pokrivajo. Tudi za okusno obujalo se mnogo brigajo: če tudi se to večkrat zlorabi, ker je preozko ali premajhno tako, da noga v njem mnogo trpi. Skoraj bi rekli, da se naše okoličanke prebogato oblače. Dan danes je sold, kakor same pravite, težko vdobiti, in vendar ga tako po nepotrebnem potrošate! Varčnost je zmiraj lepa čednost, katero moramo gojiti in ne brezmišljeno denar strani metati.

Primorane pa so nekatere zatega delj trdo delati, ker jim njih soprogi odra-tujo le malo tedensko plačo, koja ne zadoščuje za velike družinske potrebe. Radi tega morajo se prijeti dela in ker drugega ni, ali ga ne znajo, perila. S tem pa, verujte nam, svoje moze le razvajate, kajti oni, ako vi dan in noč »šalobarite«, imajo tem manjšo skrb za družino misle, da morate vi vse »zabit« va-njo. Družina, pravite, je kakor sod brez dna; več kot donajaš, več potrebuje, zato naj bi tudi vaši moze vanjo donajali večjo svoto, nego donajajo. Vestno morate delati vi, okoličani, z svojimi soprogi; ozirajte se vendar na njih šibkost in slabost; one niso kos težkemu delu kakor vi, zato nikar jim ne dopuščajte pretežavnih del, ampak iščite jim težavno materino stanje lajšati.

S tem pa nečemo vračati okoličank od dela. Tega nas Bože varuj. Njih požrtovalnost stavimo še drugim Slovanom v lep vzgled, ker s tem same kažejo, koliko so vredne. Boljše je delati in za družino skrbeti, nego sedeti in roke križem držati ali brbljati z drugimi in druge čez zob uleči, samo tako ne tovoriti in se mučiti. S tem si spodbujate lastno zdravje, naučete si kako bolezen in potem v žalost in tugo svoje očitelj pregodaj v črno zemljo greste. Predrzen v lastno moč

vojn mej Slovani in Longobardi. — Nekateri mislijo, da so bili potem Slovani mirni, kar pa je prav malo verjetno.

Ali vsled mnogih vojn in pa neke vrste kuge, katero so zanesli v Italijo Longobardi, postalo je prebivalstvo na Furlanskem tako redko, da skoraj ni imel kedo več obdelati polja. — Zato so longobardski velikaši, ki so imeli velike latifundije na Furlanskem, potem nekateri nemški baroni in pa opatje in samostani, ki so tudi imeli tam velika posestva, poklicali Slovanse z hribov v furlanske planjave. Ali ti so se kmalo pomešali z drugimi ljudstvi tam živečimi in niso zapustili družega sledu o sebi, nego imena krajev, kakor: Gorizia, (Gorica), Gradisca, Gradiscutta, Belgrado, Sela, Precenico, Sernico, Virco, Sammardenchia, Lone, Blauzzo, Poceco, Pocenia, Dolizua, Santa Marizza, Jalenico, Selanico, Visco, Versa Scabonica, Pasian Schlavonesco itd. — V Mortegianu in v Talmassons sti pristavi, ki se zoveti »borg dei Slavons«, slovansko predmestje; ti kraji so daleč notri na Beneškem. In pri vsem tem tam še zdaj imenujejo prebivalci Talmassons-a dve cesti, ki držita na polje, »strada di biele« (bela cesta) in »strada di cerne« (črna cesta) in v Rivignano pravi ljudstvo nekej majhnej vodi še zdaj »potoka«. (Dalje prih.)

biti je velika nespamet. »Audaces fortuna juvat« pravi latinski pregovor, resničen do neke meje, ali kdor svojo moč predrzno zlorabi, kmalu upeša.

Trdovratni in oni, ki z upanjem na večji zaslužek hoče vse en dan narediti, telebi v lastno pogubo. Tisti pa, ki vedo, koliko je zdravje vredno, ne bodo se nepotrebno preveč žrtvovali in svoje moči prenapinjali. To velja vzlasti ženskam. Rajši pomanjkanje trpeti, nego si lastno zdravje pokvariti. Dobro vemo, da bo le redka okoličanka poslušala našega sveta, vendar trdimo, da bi na vsak način boljše bilo, ako bi se okoličanski očetje kaj bolj za svoje družine trudili in ne dopuščali svojim soprogam se toliko mučiti. To bi prav lahko storili, ako bi liter malo v stran devali in redkeje vanj kukali, tem bolj pa varčevali. Na tak način bi se čutili boljše oni sami in njih družine. Vsaj naml sprevide, da bomo zmiraj bolj propadali, ako ne bomo svojega življenja zboljševali, pa se trdovratno po starem kopitu ravnali. Odvaditi se nam je mnogo slabih navad, zaupati bolj svoji družici, skrbeti na vse kripnje za svojo obitelj, tako bomo srečno uživali svoje tukajšnje potovanje in v miru in se zavestjo v Boga zaspimo, da smo spolnili to, kar nam očetovska dolžnost ukazuje. Resnica v oči kolje, glasi se naroden pregovor; tukaj povedana resnica bi morala naše okoličane kaj dirniti, da bi na boljše pot krenoli.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Cesarjevič Rudolf je 24. t. m. popoldne z svojo soprogo odpotoval v Sinajo, da obišče rumunskega kralja in kraljico.

Slovenski poslanci štajerskega deželnega zbora so se združili s klubom konservativcev, kar je veselo znamenje, da Slovenec more izhajati s poštenim Nemcem i da sprava med obema narodoma ni nemo-goča. Oba kluba bosta samostojna ter bosta o narodnostnih prašanjih sklepala samostojno, v narodno gospodarskih stvareh pa skupno in bodo poslance klubovi sklepi vezali.

Admiral v pokoj Pösch je 25. t. m. v Gradcu umrl.

V češkem deželnem zboru je 23. t. m. odgovoril deželni namestnik na Matuševu interpelacijo ter izjavil, da je takoj, ko je zvedel o izgredih v Liberlah, ukazal tamošnjemu županstvu naj v porazumu, z mestnim zastopom ukrene, kar treba, da se mir in red vzdrži, da so se županstvu dala za to potrebna sredstva in se mu ukazalo, naj se obrne na sodnišče in uvede dotične preiskave. Pristojni organi so storili krepke korake za povrnitev miru in od 16. t. m. se mir ni več kalil. Kar se tiče trautenavskih zadev, obžaluje deželni namestnik tamošnjega občinskega zastopa sklep, obrnen proti češkemu prebivalstvu, ker je nezakonit, ali trautenavsko okrajno glavarstvo je prepovedalo izvršitev tega sklepa. Ako bi trebalo zoper trautenavski občinski zastop dalje postopati, postopal bode deželni namestnik po obstoječih zakonih. On pravi, da je njegova najvažnša naloga, da se obdrži mir in red v deželi, in da se prebivalcem dežele brez razločka narodnosti varujejo dane pravice. On bo ostro postopal zoper izgrede, naj se godé kder koli.

V Budimpeštu so se 24. t. m. sešli skupni ministri, da se dogovore zastran skupnega proračuna za leto 1885. Teh pogovorov se vdeležujejo ministri Taaffe, Dunajevski, Tisza, Szapary in podadmiral baron Sternek; sklenejo se ti dogovori skoraj gotovo danes, ko bo konferenci predsedoval cesar. Čuje se, da se proviša vojaški proračun za dva milijona gold. in se ta znesek porabi za topničarstvo in vojno mornarico.

Hrvatski sabor je sklican 30. t. m. ter se odpre s kraljevim nagovorom.

Vnanje dežele.

Ruski car in carica se danes ali jutri odpeljeta s Poljskega v Petersburg.

Turški sultan je ukazal, da se ima takoj napraviti poleg njegove palače v Yildiz-Kiosk zvezdarnica, ki bo hogato preskrbena in služila le za njegovo rabo. Sultan bo tedaj na zvezde gledal, morebiti tudi on katero novo najde, ali celo zapazi, ko se utrne zvezda — turške države.

V Bruslju se ponavljajo veliki izgredi; 23. t. m. na obletnici revolucije od leta 1830 je velika množica hudo razsajala pri spomeniku v letu 1830 v revoluciji usmrtenih; govorili so se ognjeni govori zoper klerikalce; žandarmerija je ljudstvo razganjala, dva urednika nečega republikanskega časnika so zaprli.

V Bruslju je bila 25. t. m. hišna preiskava pri glavnem uredniku časnika »National«, ki je v zadnjih dneh objavljala republikanske članke, in v prostorih društva republikanske zveze, kjer so našli mnogo orožja, streliva, anarhističnih proglasov. Govori se tudi, da so prišli na sled zaroti zoper državo; mnogo oseb so zaprli. Proglas liberalne zveze pa opominja državljane, naj spoštujejo šolski zakon, in odvrta od sebe vsako zvezo z republikanci. V Belgiji so tedaj zmešnjave velike in državne stanje zelo nevarno; posebne prekucije pa menda vendar ne bo, ker ima Bismark odprto oko in če on le s trepalnico trene, pa se nemške »pikelhaube« pomakne pred bruseljska vrata.

Na Španjskem mora mej vojaščino zelo vreti; iz Perpijana se poroča, da je sedem španjskih vojakov prestopilo mejo s klicem: »Živio Zorilla!« Pristavila se, da so polkovo blagajnico se sabo prinesli; žandarmerija jih je razorožila in peljala v Perpignan.

Iz Egipta se poroča, da se je danes napotil general Wolseley z svojim generalnim štabom po Nilu proti krivemu proroku, ker se mu ne zdi potrebno, pričakovati pomoči z Angleškega.

Pozneja poročila trdijo, da so francoski, nemški, avstrijsko-ogerski in ruski poslane 25. t. m. izročili egiptovski vladi pismo, v katerem protestirajo zoper omenjeno naredbo.

Po zadnjih poročilih se je tudi Italija pridružila drugim velevladnim in podpisala protest zoper finančne naredbe egiptovske, ali prav za prav angleške vlade. Tako se je tedaj vsa Evropa obrnola proti Angliji; zdaj je prašanje, ali angleška vlada odjeuja, ali ne; v prvem primerljaji bi tako ponižanje angleškega imena in mogočnosti Angliji samu tako hudo obsodili, da bi sedanja angleška vlada skoraj gotovo morala odstopiti; v drugem primerljaji pa bi Angleška stopila v svado z vso Evropo in konec vsega tega bi na vse zadnje vendar le ta bil, da bi Angleška omagala, če tudi bi si s početka morebiti celo Egipt in Sudan podvrgla; pritisku vse Evrope bi se nikakor ne mogla dolgo braniti. Najhujše obsojajo francoski časniki nepošteno finančne naredbe, tako so razjareni, da Gladstona in egiptovskega ministrskega načelnika Nubar pašo kar navarnost pitajo z besedami; slepar, goljuf, tat itd. Vsa stvar je silno kočljiva in nevarna, pa tudi tako nujna, da se k malu na eno ali drugo stran obrne; evropske vlade morajo zdaj pač obžalovati, da ni še rešeno orijentalno prašanje, ker ako bi to bilo gotovo ne bi se upala Angleška v Egiptu tako predrzno samovoljno postopati.

Egiptovska vlada je odpravila angleški likvidacijski zakon, kateri je pri sklepu podpisalo trinajst ministrov angleške, francoske, avstrijsko-ogerske in italijanske vlade; da se je to zgodilo z dovoljenjem angleške vlade, o tem ni dvombe; francoska vlada je zoper to uže protest vložila, ker francoske podanike, ki so najbolj udeleženi pri egiptovskem zajmu, ta naredba najhujše zadeva, druge vlade se tudi gotovo pritožijo in potem se dokaže, ako se angleška vlada vsej Evropi po robu postavi.

Velevlasti so egiptovski vladi včeraj izročile pismo, v katerem izrekajo, da nove finančne naredbe hudo žalijo pogodbo, katera se je sklenola v ta namen, da se egiptovskim upnikom izplačajo dolгови, velevlasti bodo čule nad pravicami upnikov in nalagajo vso odgovornost o tej zadevi egiptovski vladi.

V Angleški Indiji so se uprli jetniki v mavdalojskeje ječi; bil je zelo hud boj in več sto jetnikov je bilo pobitih.

V Sudanu ugaša zvezda krivega proroka. Iz Vahihale se poroča, da je Gordon po zmagi upornikov poslal štir parnike, da dospo v pomoč senaarskeje posadki, potem pa pošlje tudi ekspedicijo v Berber, da roko poda angleškeje ekspediciji, ki odrine iz Kahirae.

DOPISI.

Od notranjske meje dne 16. septbr. (Nemški ne znajo). — Večina predstavljani učiteljev se vrši ta mesec, ker na 4 razrednicah se prične pouk uže v II. polovici septembra — marsikateri učitelj želi si zboljšati svoj stan z premeščenjem na ta ali drugi kraj, a pri oddajah služb se gleda na dobra spridevala, velikokrat pa — na protekcijo od ene ali druge strani — gledalo pa naj bi se osobito na sposobnost učitelja, tem bolj naj se rabi previdnost pri štiri-razrednicah tu naj bi se izbrali slovenski rojaki, ki bi bili uže praktični pedagogi, in z dobrimi spridevali izpita učiteljske sposobnosti. — bili naj bi v prvi pouk šolskeje mladini in čast šole! A žalibog, nahaja se tu in tam kaka napihnena nemškutarska prazna glava — izmislila si prav ponosno kak »finis« sester — v nemščini in napravi vlog, katera mora pri višjih uradih obilo smeja vzbuditi; neka dogodba take »intelligence« kroži med prijateljsko sredo uže nekaj časa in po naključju je to dospelo v javnost.

Na 4razrednej ljudskeje šoli v trgu na Notranjskem nastavljen III. učitelj je napravil molbo v nekeje delikatneje zadevi na ljubljanski magistrat, in po njega učeneje glavi ni bilo taleste potreba kolekovati, radi tega mu je bila naložena kazen 1 fr. to se ve da naš bistroumni »kandidat«, kaj bi li znesek zaman potrošil, izštudira si napraviti vlogo »ganz hochdeutsch« (kratko a tehtno), da se mu kazen odpiše. Evo izviren prepis sestavka, glasi se tako: Lölliches kk. Gebührungsbeurteilung Amt!

Endesgefertigtem wurde unterm 9. Juli 1. J. die Zahlung der Stempelstrafe per 1 fl. wegen ungestempelter Eingabe an das löbl. Magistrat in Laibach zugewiesen. Mit heutigen entrichtet selber die einfache Gebühr per 50 kr. und bittet zugleich das löbliche Gebührungsbeurteilungsammt um gefälligen Nachlass der Strafe.

S. . . . am 7. August 1884.

Potem podpis našega vrliga Deutschdümmlerja.

Izvor omenjene vloge naj tedaj vsakemu pojasnuje, kaj se more v nemščini naučiti naša šolska mladina, kojoj bi se moral še le temelji položiti — kako se li v materinem jeziku podučuje — to se pa uže šolske otroke po ulicah lahko vsak dan sliši.

Za napredek in odstranjenje takih učiteljskih slabosti naj bi se pri učiteljskih konferencah prizadevalo; našemu nemškutarsku svetujemo, naj zopet kompetitira za mesto vodje na eno-razrednico, kder se ne bo potreba z nemščino mučiti, in bo imel dovolj časa se v slovenskem jeziku vaditi.

Domače in razne vesti.

Tržaški mestni svet je imel v dobi kislega mleka počitnice, kakor je to v navadi vsako leto; 24. t. m. zvečer se je zopet privrkat zbral v posvetovanje in sklepanje. Predsedoval je tej seji zopet župan, ki se zaradi dolge boleznij poprej ni mogel udeleževati zborovanj. Po predčitanju in potrjenju zapisnika zadnje seje od 15. julija, zahvalil se je z gorko besedo župan g. dr. Bazzoni občinskemu svetu, kakor tudi mestnim društvom, časnikom in vsem meščanom za živo in odkritosrečno sočutje, katero so razodevali mej njegovo dolgo trajajočo boleznijo.

Drugi namestnik načelnikov dr. M. Luz-zatto je pri tej priliki izrekel g. županu veselje tržaškega prebivalstva, da je prebolel ter predložil, naj svetovalci vstanejo in tako čestitajo v imenu Tržačanov županu za njegovo ozdravljenje. Ko se je to zgodilo, zahvalil se je g. župan še enkrat z gorko besedo.

Predno se je prestopilo na dnevni red, vstal je g. Nabergoj, ter pohvalno omenjal prizadevanje osrednjega zdravstvenega odseka, da se v sosednjem kraljestvu razsajajoča kolera v Trst in njegovo okolico ne zanese, le to je obžaloval, da je občina, in sicer na občinske troške, poduk o koleri, ki tako natanko in jasno razlaga, kako se ima prebivalstvo ravnati, ako bi se kolera priplela, natisnola le v italijanskem jeziku, če tudi ta bolezen pri izbiranih žrtvah ne dela nobenega razločka mej narodnostmi ter obiskuje in mori Italijane. Slovence in Nemce; grvornik je tedaj vprašal g. župana, kaj se ta za slovensko prebivalstvo provincije gotovo potrebni poduk tuil v slovenskem jeziku ni razdelil.

Ta interpelacija pa je razunela duhove — če smemo o tacih govoriti — na galerijah; pa tudi županu se je žila na čelu napela, nekako nevoljno in oblistno je odgovoril — da je italijanski jezik deželni jezik in da upa, da tudi se ostane. Da je galerija ta odgovor, ki pač županu ne dela česti, burno pozdravila, tega nam ni treba omenjati.

Gosp. županu pa moramo naravnost povedati, da je po §. 19 osnovnih zakonov,

in ti osnovni zakoni veljajo tudi za Trst in tržaškega župana, tudi slovenski jezik v Trstu in okolici deželni jezik. Gospod župan naj bi dalje pomislil, da tu gre za eminentno humanitarno stvar, ki ni z narodostjo v nobenem zvezi, in da je surovo, nečloveško, prav peklenško grdo, odrekat varstvo in pomoč ljudem v boleznih, pa naj bodo Italijani, Slovenci ali Hotentoti. G. župan se je s to izjavo tako umazal, da ga nobeden več ne umije. — Če je on mislil z nesrečnimi svojimi besedami kopje vzdignoti za pravico italijanskega jezika, jako se je prevaral; tako kopje se zlomi i njegove trske se zaplečijo v tistega, kdor je z njim mahol.

S tacimi izjavami se italijanskemu jeziku prav nič ne pomaga, ampak one prinese poprej dan v katerem bo tržaški župan v tržaškem mestnem zboru rad tudi — slovenski govoril.

Potem se je na predlog g. dr. Vidakoviča dovolilo 1500 lir podpore za rodbine v Italiji, katerim je kolera vzela rednike.

Nazadnje so se prebrali še zapisniki o ustanovitvi načelnistev zadnjih izvoljenih stalnih komisij mestnega sveta.

Druge obravnave nima jo posebne važnosti.

Dopolnilne volitve tržaški mestni zastop, oziroma deželni zbor, razpisalo je deželno namestništvo. Voliti bodo volilci druge mestne volilne skupine v soboto 11. oktobra t. l. od 9. ure jutraj do 1 popoldne enega poslanca, volilci 1. in 5. volilnega okraja v okolici pa v nedelo 12. oktobra t. l. od 9. ure jutraj do 2 popoldne, vsak okraj enega poslanca. Volitev 2. mestne volilne skupine bo v mestnej hiši v drugem nadstropji, ona 1. okoliškega okraja v ljudskeje šoli pri sv. Jakobu, in 5. okraja v šolskem poslopji na Opčinah.

Davkoplačevalcem. Tržaški mestni magistrat opominja, da se ima do konca tega meseca platiti davek od dohodkov za tretje četrtletje. Ako se ta davek do 14. oktobra ne plača, računile se bodo postavne zamudne obresti od 1. oktobra počeni in se ukažejo prisilna sredstva za iztirjanje.

Tržaške novice:

Mestni magistrat naznanja, da v 14. dan oktobra t. l. da dva daru po 250 gl. iz zaloga zaskonskih Jožeta in Antonija Klivio, delalnim, poštemim ubogim deklicam, ki so katoliške vere in ki se menijo z poštemim obrtnikom v enem letu poročiti. Prošnje naj se vlože do 4. oktobra t. l. pri II. odelku tukajšnjega magistrata. Izplačane bodo na dan poroke.

Malopridnost tržaških paglovcev presega vse meje. Predvčeranjem zvečer so nekateri teh paglovcev v ulici Rozario neko kmetico iz Kopra, ki je nesla jajca, podrla na tla, tako da je uboga vsa jajca pobila.

Umrl je 14 letni dijak tuk. c. kr. gimnazije, Gustav Sterle, nadopolni edini sin rodoljuba, g. Gustava Sterleta, odbornika društva Edinosti. — Pogreb je bil včeraj. — Naše pomilovanje tužnej in po tej nesreči močno zadetej obitelji.

Policijsko. V tabakarno ulica nova št. 28. so prišli predvčeranjem zvečer trije potepuhi in ko je eden zahteval cigar, vrget je drugi tabakarici polno pest peska v oči. Zagnala je krik in tako so zbežali. — V ulici Corsia Stadion so v nekeje prodajalnici papirja prijeli nečega A. P., ki je bil tam v službi, ker je večkrat kaj odnesel, kar je še le sedaj gospodar zapazil. — Govori se, a nič ne piše, da so drzni tatovi pred 10 dnevi vlomili v sobo tuk. dež. sodnije, v kateri se nahaja denarnica se zalagami nedoletnih in sirot; k sreči so bili preplašeni še predno so mogli odpreti denarnico. Pravijo, da so se vdeležili tega uloma ljudje, ki so imeli navadno posla pri deželni sodniji. — V četrtke po dnevi je drzen tat nekeje ženske v Androna del Moro, mej tem ko je kuhala v kuhinji, iz sobe odnesel več zlatenine. — Zaprla je policija te dni 3 vlačuge.

Tramway na paro. Vodja tržaškega tramwayškega društva, g. Schmidt, prošil je za podelitev stalne koncesije za zgrajenje črte za tramway na paro od Sežane do Vipave.

Goriške novice. V četrtke se je slovesno odprla v Gorici razstava učnih pripomočkov v navzočnosti gospoda namestnika, barona Pretisa in dež. šolskega svetovalca g. viteza Klodiča. Ob enem je bila tudi dež. šolska konferenca, katere se je vdeležilo mnogo učiteljev. Razstava je jako zanimiva in bode trajala do nedelje popoldne. Isti dan se je slovesno odprla tudi kmetijska razstava v Gorici. Tudi ta je nekda vredna, da si jo človek ogleda. Došlo je mnogo obiskovalcev iz ležele in Gorica ima uže par dni praznični obraz.

Umrl je 25. t. m. v Gorici znani, obče spoštovani rodoljub, večletni deželni poslanec, mož velikih zaslug za goriško deželo, posebno pa za Kobariški okraj, gospod Izidor Pagliaruzzi v 65 letu. Pagliaruzzi je bil mož jeklenega značaja in velike energije. Truplo rajncega pripeljalo se je v Kobarid, ali i Goričani izkazali so

rajnkemu zadnjo čast, kakor se spodobi takemu možu. Bodi mu zemljica lahka!

Vabilo k slavnosti, katero priredi Ptujška čitalnica 5. oktobra t. l. v svojih prostorih »Narodnem domu« v proslavo 20 letnega svojega obstanka. Vsporedi: 1. Zajec: »Večer na Savi«, moški zbor. 2. Deklamacija 3. Govor. Govori g. čitalniški predsednik. 4. A. Leban: »Kislica sladka«, mešani zbor. 5. Nedved: »Pozdrava«, moški zbor z bariton-solo. 6. A. Leban: »Dijaška«, moški zbor. 7. Gerbic: »Slavček«, za ženski četverospes. 8. F. S. Vilhar: »Ukaz«, bariton-solo s spremljevanjem na glasoviru. 9. G. Ipavic: »Savska«, moški zbor. 10. A. Förster: »Vodnikov venec«, mešani zbor s spremljevanjem na glasoviru. Zacetk ob 8. uri zvečer. K tej slavnosti uljudno vabi Odbor.

V Zagrebu se jutri prične razstava, ovočja, zemeljskih pridelkov in goveit.

Kolera. »Voce della Verità« poroča: Župan mesta Rima je izrekel željo, naj se izreče papežu rimskega ljudstva zahvala, ker namerjava napraviti bolnico, ako bi kolera vstala. Papež je izrekel zaradi tega svojo zadovoljnost ter pristavil, da ta korak dela županu veliko čast.

Nesreče. Angleška vojna ladja se je 22. t. m. pri otoku Fora razbila. Otelu se je le šest mornarjev; petdeset ljudi je utonilo. Na krovu je bilo tudi osem mornaričnih komisarjev; utonil je tu i kapitan s časniki vred. — Na Škotskem sta 21. t. m. skupaj trčila dva vlača; dvajset potnikov je bilo hudo ranjenih.

Tržno poročilo.

Kava — še precej dobra kupčja po trdnih cenah.

Prodalo se je 1500 vreč kave Rio po f. 49 do f. 63.

1600 vreč Santos po f. 51¹/₂, do for. 58¹/₂.

200 vreč Manilla po f. 54¹/₂, do 56.

Java stane f. 66 do f. 67.

Portorico f. 85 do f. 102.

Ceylon plant f. 88 do f. 125.

Sklad — kupčja vedno slabša, cene padajo za poredoma. Prodalo se je 5000 vreč sladkorja od f. 18¹/₂, do f. 23.

Sadje — še precej obrajtano. Pomeranče, limoni f. 3 do for. 9¹/₂, rožiči fini pulješki novi po f. 9¹/₂, do f. 10, — stari f. 7, — fige v venohi jako lepe nove po f. 18, — mandlji dalmatinski s certifikatom f. 76 do f. 77, — opaša nova f. 18 do f. 19, — cvebe navadne f. 10 do f. 13, — Elemé f. 15 do f. 24, — Sultanina f. 15 do f. 35.

Začelo je dobajati novo sadje vsake baže.

Olje — jako iskano ker je došlo mnogo naročb za inostransko, posebno iz Ruskega. Zato pa so tudi cene poskočile. Denes stane jedilno f. 43 do f. 48, — namizno f. 60 do f. 85, — bombažno angleško f. 34 do f. 35, amerikansko f. 39 do f. 40.

Petrolje — dobro obrajtano; cena trdna na f. 9.80 do f. 10.

Riž — italijanski for. 18 do f. 23, — indijski f. 11¹/₂, do f. 16.

Domači pridelki. Novi fižol še precej iskan. Plačuje se rudeči po f. 10¹/₂, — zeleni f. 14, — beli f. 11, — mandolon 11¹/₂, — koks f. 13 do 13¹/₂.

Maslo pa je postalo veliko ceneje. — Prodalo se je te dni večsolovštarskega in kranjskega finega masla po f. 80 do for. 90, in manj finega celo po for. 83 do for. 85.

Mast — ogerska z boletu f. 53, dunajska f. 56, — Špek domači f. 50 do f. 50¹/₂.

Žito — cene so jako slabe in kupčije prav nobene.

Les — cene nekoliko slabše, ker je kupčija zaradi kolere močno pojenjala.

Seno — se še vedno vzdržuje na starej ceni f. 1.40 do f. 1.80.

Borsno poročilo.

Borsa jako mlahova, vsled česar so tudi kurzi papirjev nekoliko šibkeji in slabši postali.

Dunajska Borsna

dne 26. septembra

Enotni drž. dolg v bankovcih 80 gld 75 kr.	
Enotni drž. dolg v srebru	81 » 63 »
Zlata renta	103 » 15 »
5% avst. renta	95 » 63 »
Delnice narodne banke	852 » — »
Kreditne delnice	238 » 20 »
London 10 lir sterlin	121 » 60 »
Napoleon	9 » 66 ¹ / ₂ »
C. kr. cekini	5 » 78 »
100 državnih mark	59 » 70 »

20 svetilnic za vrte se more dobiti po ugodnej ceni pri upravnistvu »Edinosti«.

Zahvala.

Iz Vrdelje od 8. Ivana. Obrtnijskega društva podpisani odbor se srčno zahvaljuje pevcem delalskega podpornega društva

